

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

De Veniali ex aliena causa excusante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

ta, quod amplectendum tale obiectum commiserit solum
peccatum leve. Respondo in pueris potestita lo. Sanc.
in Sele. d. 17. q. 10. quando enim hi sunt in confinio
adulterandæ rationis, sæpe occurrunt, ut cognoscant in
confusio rem esse malam, sed nondum pertingant ad co-
gnoscendum qualiter malicie, an gravis sit, an levis, &
tunc certò mihi videtur in mortale hi nequaquam labi,
quia malitiam mortalem nondum cognoscunt. Vide mox
p. 37.

31. At verò, si deiis, qui perfectum usum rationis
habent sit loquens, non est universalis coniectura: nam
propterea Doctores apud Thom. s. lib. 1. in Decap. 11. n. 6.
alique apud Castrop. 1. 1. 1. p. 3. n. 4. & 5. Item Vasa-
ri. 1. 19. art. 6. d. 19. c. 3. n. 20. communiter docent tunc
gravitatem, vel levitatem peccati defuncti debere ex ipso
objecto, scilicet materia peccati, & sic illud mendacium cum
iuramento altum n. 3. esse mortale, verbum verò otio-
sum esse veniale, etiam in utroque solum adverteat
malitia præcédens à gravi & levi. Cuius doctrinæ ratio
esse potest, quia ut habet Layman lib. 1. c. 2. c. 4. n. 37. in
tanta determinatione dicti casus præsumendum est ho-
minem, licet non actualem, ut peccaminosum sub ea gravitate,
vel levitate, in qua re ipsa est, vel saltem præsumendum
est, non nimis ab eius qualitate aberrare, licet distin-
ctè non satis cognoscere videatur.

32 Ergo quoad proximum, probabile purum, si de hominibus quis, & doctoribus agamus, acquiescendum esse allata doctrina, atque adeo tunc conjecturam peccati faciendam esse ab ipsa qualitate objecti, seu materie; at si de rudioribus, v.g. rusticis, mulierculis, & similibus sermo fit, pronuntiandum esse non peccare nisi venialiter.

Ratio est, quia præsumere possumus illos doctores aliquo tantem modo (ut diximus ex Layman) qualitatem malitiae cognoscere. At si rudiores, nec apti sunt ad illam virtualiter apprehensionem habendam ; nec sciunt, nec regulariter adveniunt ad obligationem examinandi, utrum id quod agunt mortale sit, an veniale; cum igitur solum se illis offerat malitia quædam indeterminata, illam tantummodo continentem, quæ cum sit communis, & præcendens mortali, & veniali, imperfecta est, atque adeo ad culpam levem reducenda ; ita Val. p. 4. p. 4. q. 3. fine, & trans Nau. in *summa latina*, præd. q. num. 9. Idem posse evenire doctioribus non dubito, quia sapiens non semper sapit, ut ait Plinius, præsertim in subitis quibusdam casibus, in quibus & ipsi non solent ad prædictam obligationem advertere.

non solum ad prædictam obligationem, sed etiam ad
33. Confirmo ex Io. Sanchez. ad 17. n. 10. *Quo fit* (inquit)
pueris falso iurantes, non differens. *An sit parare se ma-*
lum grave, vel leve, venialiter delinquere ex imperfecta
cognitione offese, quia non sunt potentes discernere gravitatem
malitiae, & quamvis plures apud Thom. Sanchez, lib. 3. In
descap. 11. n. 6. dicant peccare mortaliter eum, qui cogno-
scens aliqua mali agere, non curat discernere, an veniale
sit an mortale: ex eo enim se periculo peccandi mortaliter
ultrò tradit, quod verissimum arbitror: non tamen à nobis
italia adveniant, cum puer, cum iurat, etsi cognoscat
se malum committere, non tamen se isti offese, quod obdura-
tus sit examinare quanta sit culpa; nec ob id se tradere
periculo committendi mortale, cognoscit. Sicuti percipitur
à grandævo. Hæc Io. Sanchez: sublimè: At grandævus
rudior, immò interdum etiam doctior non advertit ad
dictam obligationem; ergo nec peccabit mortaliter, De
hæc re dixi olim breviter lib. 2. Meth. confessionis, c. 1.
§. 15. num. 92.

34 Si quis ita in genere statuat, Volo offendere Deum non est mirum, quod peccet mortali ter; quia tunc non adest solum malitia præscindens, de qua hæc tenus, sed determinata, & veluti immediata contra Deum, id quod sapientia Dei contemptum; cum enim ad nullam materiam descendat, videtur contra ipsum Deum immediate operari velle, quod est grave.

35. Hæc solet esse vel ignorantia, vel in aliquibus
Part. I.

calibus necessitas. Quoad primum. Si quis ex ignorantia inculpabili putet aliquid esse veniale, quod alias est mortale, venialiter tantum peccabit. Ita S. Thom. p. 2. q. 76. art. 3. quem omnes sequuntur apud Merollam, l. 1. d. 1. c. 2. dub. 2. n. 8. Ratio est, quia, ut infra videbimus, peccatum debet esse liberum, et voluntarium procedens ex cognitione singulorum: cum ergo hoc supponamus cognoscitum, et quidem citra culpam, malitiam levem, leve erit peccatum.

Idem erit si ignorantia sit culpabilis tantum venialiter. Ita Val. Sosa. Sanc. alique apud eundem Meroll. *ibid.* dub. 3. quia tunc, cum non adit nisi culpa ignorantia, quam supponimus esse venientem, non nisi venialiter inficietur actionem. Quamvis sint ejusmodi ignorantia, habebis, si Deo placeat, *infra* c. 2. §. 10.

36. Quidam fecundum, aduertendum est, ad se præceptum grave, nõ quia cooperetur cum peccato alterius, qui enim cum alio concurrit ad actionem malam, peccati illius particeps sine dubio fit. V.g. si quis mulierem excitat ad fornicandum cum alio, quamvis ipse non fornicetur, particeps est peccati illorum. Jam veniente alio quando solet, ut quis cooperetur ad quasdam actiones materialiter malas, & tamen non peccet, quia nimirum quasi inuitus, & non potens aliud agere cum ea actione cooperatur. Locat v.g. domum suam quis Meretrici. Hic videtur cooperari cum ejus peccato, dum dat illi opportunum locum gecedandi, & tamen, quia id facit ne amittat locationis sue pretium, non censetur peccare. Necessitas igitur excusat in aliquibus materiis a peccato, quia tamen debet esse proportionata actioni, cui quis cooperatur; hoc est, ut sit gravis, quæ excuset a peccato cooperationis cum actione graviori materiali: gravior, quæ a peccato cooperationis cum actione graviori materiali; fortior enim causa, ut ex se patet, debet excusare a cooperatione cum actione, cui conjungitur homicidium, quam cum futurum, vel cum actione, cui proxime conjungitur idem homicidium: quàm, qui remotè, &c. Hinc ergo fit, ut si parum, seu leviter deficiat necessitas a tali debita proportionè, leviter tantum peccetur, de qua tamen tota re commodius dicitur inferius, & interim legi potest Mero. r. 1. c. 4. dub. 10. Castrop. tom. 1. sr. 6. de charitate, tota dis. 6.

• §. IV. De Mortali per accidens.

1. **V**eniale transire per accidens potest in Mortale
sex ferè modis. Ratione finis, contemptus, peri-
culi, conscientie erroneæ, scandali, denique ratione unio-
nis multorum venialium, in aliquibus casibus. Jam de
singulis breuiter.

Mortale ratione finis:

2. Duplici id modo evenit. Primo si veniale commit-
tatur propter finem mortalem; ut si quis mentietur, ut
adulteret; ita Sanchez, lib. 1. in dec. c. 5. n. 7. ratio est, quia
actio specificatur a fine, ergo si fine gravior malo mal-
graviter fiet. Qua ratione id peccatum aperiri confessario
debet fuisse declaravimus lib. 2. meth. confess. c. 1. §. 2. 1.

3. Secundo. Veniale transit in Mortale, si in veniale ultimum finem quis constituat. Ita S. Thom. 2. 2. q. 132. art. 3. & communiter. Ratio est, quia in hoc magna interuenit deordinatio, cum enim id veniale sit expresse, quando plus appetiuit amatur venialis illa res, quam Deus ultimus noster finis; vel implicite, quando quis actualiter paratus est præcepta obligantia ad mortale transgredi, ut obtineat rem illam venialem, non potest non adesse gravis deordinatio, atque adeo culpa gravis. juxta illud Sancti Augustini. *hom. 24. in Ioan.* & refertur c. *annuorarium*, 25. dist. 6. 1. Nullum peccatum est adeo veniale, quin sit criminale dum placet. Subintellige, dum placet, ut finis ultimus.